«8D04101-Экономика» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Есімхан Гүлдана Еркінқызының «Ауылшаруашылығын тұрақты дамытуды қамтамасыз ету мақсатында қаржылық қолдаудың экономикалық тетігі» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің

СЫН-ПІКІРІ

р/н №	Өлшемшарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымын негіздеу
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/ немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	Зерттеу ауыл шаруашылығын қаржылық қолдаудың экономикалық механизмін зерттеуге бағытталған және Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың 2021 – 2030 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 30 желтоқсандағы № 960 қаулысы, Қазақстан Республикасында жоғары білім мен ғылымды дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамаларында қойылған міндеттерге сәйкес , тұрақты экономикалық дамуға қол жеткізу, экономиканы цифрландыру, еңбек ресурстарының бәсекеге қабілеттілік деңгейін арттыру және халықтың өмір сүру сапасын қамтамасыз ету негізінде Қазақстанның әлемдік экономикаға интеграциялануы бойынша Қазақстан экономикасының ұзақ мерзімді дамуын айқындайтын бағдарламалық құжаттарға бағытталды.
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Диссертация экономикалық ғылымның дамуына елеулі үлес енгізеді. Ол ауылшаруашылығы саласындағы ғылыми ілімдерді, атап айтқанда тауар өндірушілерді қаржылай қолдауды жалпылайды, дамытады және толықтырады. Диссертациялық жұмыстың маңыздылығы жеткілікті ашылды және көп жағдайда онын өзектілігімен, алынған нәтижелердің жаңашылдығымен, теориялық маңыздылығымен және практикалық құндылығымен анықталады (толығырақ 4-9 пункттерде көрсетілген).
3.		Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары;	Жұмыста автордың бірқатар математикалық модельдеу және эконометрикалық және статистикалық талдау әдістерін қолдану арқылы сапалық және сандық зерттеулерінде көрініс табатын

	Өзі жазу принципі	2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	жоғары дербестік деңгейі бар. Автордың ұсыныстары ауыл шаруашылығындағы халықаралық прогрессивті тәжірибелерге сүйенген қаржылай қолдаудың өзекті мәселелеріне арналған алдыңғы ғылыми еңбектерді зерделеу негізінде әзірленген және қолданбалы концепциялар мен ғылыми құбылыстардың себеп-салдарлық байланыстарын түсінумен тәуелсіз және дәлелді пайымдаулар арқылы жүзеге асырылады.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген.	Автор диссертацияның өзектілігін негіздеген. Аграрлық сектордағы соңғы жылдардағы экономикалық дағдарыстар осы саладағы қаржылық қамтамасыз ету саясатының тиімсіз екендігін және негізінен ауылшаруашылық тауар өндірушілерінің қызметіне кері әсерін тигізетін әртүрлі тәуекелдерге байланысты болатын сандық көрсеткіштердің шамалы өсуіне бағытталғандығын көрсетеді. АӨК-ті қаржылай қолдаудың қолданыстағы жүйесі жоғары тиімділікпен ерекшеленбейді және шамадан тыс көп болуынан зардап шегуде. Ауылдық сектордағы қаржыландыру процестерін түсінуде біртұтастыққа қол жеткізілмеді, мемлекеттік қаржылық қолдаудың ауыл шаруашылығы өндірісіне әсерін бағалау құралдары жетілдіруді талап етеді, субсидияларды бөлуді қамтамасыз ету үшін тиісті жағдайлар жоқ.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды: 1) айқындайды; 2) ішінара айқындайды; 3) айқындамайды.	Диссертацияның тақырыбы диссертациялық зерттеудің мазмұнын толығымен ашады және кіріспе, үш бөлім мен қорытынды, пайдаланылған әдебиеттер тізімі және қосымшалар ұсынылған. "Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдаудың экономикалық механизмін зерттеудің теориялық және әдіснамалық негіздері" атты бірінші бөлімде автор ауыл шаруашылығын қаржылай қолдау механизмінің экономикалық мәні мен мазмұнын жалпылайды. Шетелдік тәжірибеге сүйене отырып, ауылдық тауар өндірушілерді басқару және қаржылық қолдау саласындағы заманауи бағыттар мен тенденциялар анықталған. "Қостанай облысының ауыл шаруашылығы өндірісінің қазіргі жағдайын және қаржылық қолдау жүйесін талдау" атты диссертациялық жұмыстың екінші бөлімінде ауыл шаруашылығының дамуына және оның инвестициялық тартымдылығына Қостанай облыстың мысалы арқылы егжей-тегжейлі баға беріледі. Зерттелетін аймақтағы ауыл шаруашылығы саласын қаржылай қолдаудың ұйымдастырушылық-экономикалық

			механизмі ерекше қызығушылық тудырады. Сонымен бірге автор ауыл шаруашылығын дамытудың көптеген қабылданған бағдарламаларына қарамастан, оларды жүзеге асыру нәтижелері өз мақсаттарына жете алмағанын, бұл азық-түлік қауіпсіздігіне және тұтастай алғанда бүкіл ауыл шаруашылығы саласына кері әсерін тигізгенін атап өтеді. "Ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің орнықты дамуын қамтамасыз ету мақсатында оларға қаржылай қолдау көрсетуді жетілдірудің негізгі бағыттары" атты үшінші бөлімде қаржылық қолдау критерийлерін айқындаудың, инновациялық кәсіпкерлікті дамытудың жаңа тәсілдері әзірленді және субсидиялауды жетілдіру жөнінде ұсыныстар жасалды.
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) сәйкес келеді; 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді.	Зерттеудің мақсаттары мен міндеттерін автор нақты тұжырымдаған және диссертация тақырыбына сәйкес келеді. Диссертациялық зерттеу Қазақстан Республикасындағы ауыл шаруашылығын қаржылық қолдаудың экономикалық механизмін жетілдіру бойынша теориялық ережелерді нақтылауға және практикалық ұсыныстарды әзірлеуге бағытталған. Қойылған мақсатқа жету үшін келесі міндеттер белгіленді: - ауыл шаруашылығындағы қаржылай қолдаудың экономикалық механизмінің мәні мен мазмұнын ашатын теориялық-әдіснамалық ережелерді зерттеу; - шет елдерде қаржылық қолдауды дамытудың ерекшеліктерін, шарттары мен факторларын және оны Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылығында пайдалану мүмкіндіктерін анықтау; - Қостанай облысының ауыл шаруашылығы өндірісінің қазіргі жай-күйіне және қаржылық қолдау жүйесіне талдау жүргізу; - ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерді қаржылай қолдау тетігін жетілдірудің басым бағыттарын анықтау; -ауылдық кәсіпкерлікті инновациялық дамыту бойынша ұсыныстар әзірлеу және субсидиялау жүйесін жетілдіру бойынша ұсыныстар енгізу; Жоғарыда айтылғандарға сүйене отырып, мақсат пен міндеттер диссертация тақырыбына сәйкес келеді және ауыл шаруашылығының тұрақты дамуын қамтамасыз ету мақсатында оны қаржылай қолдаудың экономикалық механизмінің жұмыс істеу ерекшеліктерін ашады.

		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан: 1) толық байланысқан; 2) ішінара байланысқан; 3) байланыс жоқ.	Диссертация оның барлық бөлімдері толығымен өзара байланысты және логикалық жүйелілікпен, құрылымдық толықтығымен және мазмұнның ішкі бірлігімен сипатталатын тұтас зерттеу болып табылады. Рецензияланатын жұмыстың нақты және логикалық құрылымы бар, ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерді қаржылай қолдау саласындағы мәселелерді шешу бағыттарын көрсететін аяқталған ғылыми-зерттеу жұмысы болып табылады.
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талдау бар; 2) талдау ішінара жүргізілген; 3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген; 4) талдау жоқ.	Бұрын белгілі болған шешімдерді сыни талдау негізінде автор диссертациялық зерттеудің мазмұнын көрсететін өзіндік шешімдерін ұсынып, дәлелдеді. Сыни талдау бар.
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Ғылыми нәтижелер мен ережелер мыналар болып табылады ішінара жаңалары (75%). Автор ұсынған жаңа шешімдер (принциптер, әдістер) бұрыннан келе жатқан әдстермен салыстырғанда дәлелденген және бағаланған. Автор ұсынған жаңа шешімдер мәселенің ертерек белгілі шешімдерін сыни талдау арқылы негізделген. Докторант алғаш рет: "Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдаудың экономикалық механизмі" ұғымына маңызды авторлық сипаттама берді; Қазақстанның ауыл шаруашылығындағы өнімділік динамикасына қаржылай қолдаудың оң әсерінің статистикалық маңыздылығы дәлелденді; субсидияланатындар қатарынан тұрақты шығынға ұшырайтын теріс таза активтері бар ауыл шаруашылығы тауар өндірушілерін алып тастауға негізделген қаржы ресурстарын бөлудің экономикалық-математикалық моделі әзірленді; ауыл шаруашылығындағы бизнес-процестердің тиімділігін арттыру үшін инновациялық бағыттардың матрицасы әзірленді; Қазақстандағы ауыл шаруашылығын қолдауға кері әсер ететін факторлар анықталды және субсидиялауды жетілдіру бойынша жаңа шаралар ұсынылды. Демек, ұсынылған шешімдер дәлелденіп, бағаланады.
		5.2 Диссертацияның қорытындылары	Диссертацияның қорытындылары ішінара жаңалары (75%). Ғылыми

		жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	нәтижелер мен ережелерге сәйкес диссертацияның қорытындылары жаңа болып табылады. Әрбір тұжырымның мазмұны қойылған міндеттерді шешуге ғылыми ізденіспен ғана емес, сонымен бірге автордың диссертациялық зерттеулерді шешуге деген өзіндік ұстанымымен де анықталады.
		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Технологиялық, экономикалық және басқарушылық шешімдердің мәні жаңа және негізделген болып табылады. Нәтижелік көрсеткіштің өзгеруіне қаржы ресурстарын бөлудің әзірленген экономикалық-математикалық моделіне сәйкес автор макро- және микро деңгейлерде мемлекеттік қолдаудың тиімділігін кешенді бағалаудың бірқатар маңызды критерийлерін және әрбір критерийдің (экономикалық, әлеуметтік, өндірістік) үлесін анықтады.
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/ негізделмеген (qualitative research) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	Автордың барлық негізгі тұжырымдары ғылыми тұрғыдан салмақты дәлелдер бойынша жеткілікті жақсы негізделген. Ғылыми тұжырымдардың теориялық негізділігі мен практикалық маңызы бар, бұл өз кезегінде докторанттың жоғары дайындық деңгейін көрсетеді. Алғашқы ғылыми нәтиженің дұрыстығы ауыл шаруашылығын қаржылай қолдаудың экономикалық механизмінің мәні мен мазмұнын ашатын теориялық және әдіснамалық ережелерді талдау негізінде "ауыл шаруашылығын қаржылай қолдаудың экономикалық механизмі" ұғымына авторлық анықтама берілгенімен анықталады. Екінші ғылыми нәтиженің негізділігі аграрлық секторды реттеудің шетелдік үлгілерін қазақстандық жағдайларда оларды қаржы құралдарын пайдалана енгізу және қолдану отырып анықтау қажеттілігімен расталады. Үшінші ғылыми нәтиженің негізділігі зерттеудің логикасына және мемлекеттік қаржылық көмектің ауылшаруашылық тауар өндірушілерінің пайдасына әсерін бағалауға байланысты. Аграрлық кәсіпкерлікті дамытуға әрдайым ықпал ете бермейтін қаражатты бөлудің қазіргі тәжірибесін және мемлекеттік қолдауды көрсету критерийлерін қайта қарау қажеттілігі негізделген. Төртінші ғылыми нәтиженің негізділігі ауыл шаруашылығы ұйымдарын қаржылай қолдаудың экономикалық-математикалық моделін әзірлеумен расталады. Әзірленген модель ауыл шаруашылығы субъектілерін қаржылай қолдаудың тиімділігін арттыру үшін диссертация анықтаған критерийлер арқылы жүзеге

			асырылады. Бесінші ғылыми нәтиженің негізділігі инновацияларды енгізу және Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылығы ұйымдарын субсидиялаудың жаңа түрлерін қолдану қажеттілігімен айқындалады
	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет: 7.1 Ереже дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді 4) дәлелденбеді; 5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес. 7.2 Тривиалды ма? 1) ия; 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес. 7.3 Жаңа ма? 1) ия; 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес. 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес. 7 . 5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия; 2) жоқ	1 ереже - дәлелденген, тривиальды емес, жаңа, қолдану деңгейі кең. 2 ереже - дәлелденген, тривиальды, жаңа емес, орташа қолдану деңгейі бар. 3 ереже - дәлелденген, бұл тривиальды емес, жаңа, қолдану деңгейі кең. 4 ереже - дәлелденген, тривиальды емес, жаңа, қолдану деңгейі кең. 5 ереже - дәлелденген, тривиальды емес, жаңа, қолдану деңгейі кең. Диссертацияның негізгі ережелері жарияланған 23 ғылыми еңбекте көрсетілген: оның ішінде 1-і Scopus базасына енген шетелдік басылымдарда; 4-і ҚР Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитеті ұсынған ғылыми басылымдарда, 4-і жақын және алыс шетелдердің халықаралық ғылыми конференцияларының жинақтарында, 14-і Қазақстандық басылымдарда журналдарда.

		3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	
8.	Дәйектілік қағидаты. Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған: 1) ия; 2) жоқ.	Әдістеме негізделген және жеткілікті түрде егжей-тегжейлі сипатталған. Диссертациялық зерттеуде қолданылатын әдістер мен тәсілдер қойылған мақсаттарға, міндеттерге және алынған нәтижелерге сәйкес келеді. Зерттеу жинау және өңдеу белгіленген бастапқы және қайталама деректерді пайдалана отырып жүргізілді.
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердіңқазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) ия; 2) жоқ.	Зерттеудің әдіснамасы компьютерлік технологияларды қолдана отырып, ғылыми зерттеулердің заманауи әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістерінің өзіндік тәсілімен және қолданылуымен сипатталады. Айта кету керек, диссертациялық зерттеу талдаудың күрделілігімен ерекшеленеді және әр түрлі сандық және сапалық әдістерді, соның ішінде теориялық зерттеудің жалпы ғылыми әдістерін, эмпирикалық зерттеу әдістерін қолдана отырып, жүйелі тәсіл негізінде жүзеге асырылады, олардың негізгілері жалпылау, жүйелеу, салыстыру, талдау, синтез, дедукция, индукция, аналогия, классификация, экономикалық-статистикалық талдау, корреляциялық-регрессиялық талдау, экономикалық-математикалық модельдеу. Статистикалық деректерді өңдеу үшін бағдарламалық жасақтама пайдаланылды Microsoft Excel және SPSS (Statistical Package for the Social Sciences).
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): 1) ия; 2) жоқ.	Сұрақтың теориясы мен әдістемесін зерделеу барысында алынған зерттеу нәтижелері мысал арқылы аналитикалық есептеулермен расталады ҮК" АҚ «Азық-түлік келісім кесте корпорациясы", ол үшін инновациялық технологияларды енгізу матрицасы оңтайландырылды өндірісте астық, бұл сату рентабельділігін арттыру арқылы оң экономикалық нәтиже берді және сайып келгенде орташа шығындардың төмендеуіне әкелді.

		8 . 4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған.	Академиялық адалдық қағидасы сақталды. Маңызды мәлімдемелер мен ережей-тегжейлер негізгі бағыттар расталды өзекті және шынайы ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен, оның 40% -дан астамы соңғы бес жылдағы(2019-2023) зерттеулерден тұрады. Диссертациялық зерттеуде отандық және шетелдік ғылыми әдебиеттерге, соның ішінде халықаралық рецензияланатын дереккорлардағы дереккөздерге сілтемелер берілген Web of Science және Scopus
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/ жеткіліксіз.	Библиографиялық тізім 175 атаудан тұрады және жүргізілген зерттеуге әдеби шолу жасау үшін жеткілікті .
9	Практикалық құндылық қағидаты	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы: 1) бар; 2) жоқ.	Теориялық және әдіснамалық тұрғыдан диссертациялық зерттеудің нәтижелері қазақстандық және шетелдік зерттеушілерді қызықтырады. Олардың теориялық маңыздылығы ауыл шаруашылығы кәсіпорнының экономикалық әлеуетін талдауға және қаржылық қолдау алғаннан кейін оның тиімділігін бағалауға мүмкіндік беретін жаңа теориялық қағидаларды, әдіснамалық тәсілдерді әзірлеуде жатыр. Диссертациялық жұмыстың нәтижелері ауыл шаруашылығы саласындағы ғылыми білімдерді жалпылайды, дамытады және толықтырады. Олар ауыл тауар өндірушілерін қаржылай қамтамасыз ету саласында жаңа зерттеу міндеттерін қоюға негіз бола алады.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: 1) ия; 2) жоқ.	Алынған нәтижелерді тәжірибеде қолдану ықтималдығы сөзсіз жоғары, өйткені зерттеу нәтижелері ерекше тәжірибелік мәні бар. Диссертациялық зерттеу барысында алынған ғылыми нәтижелер тәжірибеде қолданылды. Атап айтқанда, диссертациялық зерттеудің "Кіріспе" бөлімінде зерттеудің ғылыми нәтижелері " академик З.Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университетінде" оқу курстары ретінде енгізілгені көрсетілген. Зерттеу нәтижелері "ҰК" Азық-түлік келісім шарт корпорациясы" АҚ-да астық өндіруге арналған матрицалық модель ретінде қолданылды. Рецензияланатын диссертациялық жұмыстың материалдары экономикалық тиімділікті арттыру мақсатында көптеген кәсіпорындардың басшыларын қызықтыруы мүмкін , мемлекеттік органның, сондай-ақ ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету жөніндегі стратегияларды, бағдарламаларды, тұжырымдамалар мен

			жоспарларды іске асыруда, әзірлеуде және жетілдіруде пайдаланылуы мүмкін.
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Тәжірибеге арналған ұсыныстар жаңа болып табылады, атап айтқанда "ҰК" Азық-түлік келісім шарт корпорациясы" АҚ автор әзірлеген инновациялық технологияларды енгізу және зерттелетін кәсіпорында қаржы ресурстарын бөлуді оңтайландыру бойынша ұсыныстар түпнұсқа, жаңа және үнемді болып көрінеді. Оларды басқа ұйымдар пайдалана алады. Қолайлы жағдайлар жасау және мемлекеттік органдардың субсидиялауы, сондай-ақ ауыл шаруашылығы құрылымдарын басқарудың тиімділігін арттыру және жетілдіру жөніндегі ұсынымдар Қазақстан үшін жеткілікті түрде жаңа болып табылады, шетелдік озық тәжірибелерге негізделген, экономикалық негіздемені және ұсынылып отырған шаралардың орындылығын дәлелдеу болып табылады.
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Есімхан Г.Е. диссертациясы ғылыми стилімен, ақпаратты ұсынудың логикалық реттілігімен, қорытындылардың негізділігімен, тілдік сауаттылығымен ерекшеленеді. Айта кету керек, ізденуші әртүрлі зерттеу әдістерін қолдана отырып, күрделі ғылыми мәселелерді шешуде дербестігін көрсеткен.
11.	Диссертацияға ескертулер		1.Нарықты азық-түлікпен қанықтыруға бағытталған нарықты әртараптандыру саясатына тоқталып кету қажет еді. 2. Scopus деректер базасы бойынша әдебиеттерді кеңінен қамту керек еді. 3. Жұмысты жазу барысында кей жерлерерінде академиялық стильден ауытқушылықтар байқалады.
12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация		Диссертациялық жұмыс тақырыбы бойынша 25 жарияланым, оның ішінде Scopus деректер базасына кіретін халықаралық басылымда 1 мақала жарияланды, Scopus деректер базасы халықаралық деңгейде қатаң тексеруден өтетіндіктен, диссертациялық жұмыстың жаһандық

	мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)		деңгейде қолданбалық маңызын арттырады. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым саласындағы бақылау комитеті ұсынған басылымдарда 5 мақала жарияланды және мақалалар тақырыптың мазмұнын статистикалық деректер базасы бойынша мәліметтердің шығу көздерін растайды. Тақырып бойынша 19 мақала халықаралық ғылыми тәжірибелік конференцияларда секциялық отырыстарда баяндамалар жасаумен расталады.
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ережеңің 28-тармағына сәйкес)		Философия докторы (PhD) немесе бейіні бойынша доктор дәрежесін беру

Ресми рецензенттер пікірлерінде келесі шешімдердің бірін көрсетеді:

1) философия докторы (PhD) немесе бейіні бойынша доктор дәрежесін беру;

2) диссертацияны пысықтауға жіберу (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайлардан басқа);

3) философия докторы (PhD) немесе бейіні бойынша доктор ғылыми дәрежесін беруден бас тарту

Ресми рецензенттер пікірлерінің көшірмелері докторантқа диссертация қорғауға дейін кемінде 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірілмей беріледі.

Ресми рецензент:
Алматы Технологиялық Университеті
Экономика және менеджмент
кафедрасының меңгерушісі,
қауымдастырылған профессор, PhD докторы _____ Саханова Гаухар Бахытовна

Қазақстан Республикасы Алматы қаласы Технологиялық Университеті
Қызметкерлерді басқару бөлімі
Отдел управления персоналом

АТУ
Қолы
Подпись Саханова Г.Б.
ҚББББ куәландырылған
Заверено нач.ОУП
«17» марта 2025 ж.

Вед. спец. ОУП Калибаева Г.Т.